

5 mei 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. G.M.J. van Oijen, advocaat te 's-Hertogenbosch,

tegen:

wijlen **pater [naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie Missionarissen van het
Goddelijk Woord (SVD) te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 15 juli 2013. Op 10 september 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van pater [naam], provinciaal Overste van de Nederlands-Belgische Provincie Missionarissen van het Goddelijk Woord (SVD).

Op 19 maart 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Oijen voornoemd. Namens de Congregatie is verschenen pater [naam] voornoemd en pater [naam].

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager verbleef in de periode 1959-1962 op het kleinseminarie te [plaats], dat onder leiding stond van bovengenoemde Congregatie. Het was zijn droom om priester te worden. Iedere leerling werd vanaf het begin ingedeeld bij een geestelijk leidsman en biechtvader, die fungeerde als mentor die de geldende normen en waarden diende bij te brengen. Klager kreeg aangeklaagde toegewezen. De nadruk werd door aangeklaagde gelegd op het biechten. Klager had niet veel te biechten en had van huis uit geleerd dat je moest biechten als je ergens spijt van had. Al snel begon aangeklaagde over het thema 'natte droom' als iets dat wellicht bij klager niet deugde. Om hierover te praten moest klager op de kamer van aangeklaagde komen. Aangeklaagde vertelde hem dat die natte dromen een voorbode waren van iets verschrikkelijks. Want af ten toe natte dromen werden gevolgd door regelmatige

masturbatiepraktijken. Een zonde omdat er zaad wordt verknoeid dat is bedoeld voor de voortplanting en iemand die priester wil worden houdt zich daar verre van. Aangeklaagde legde klager uit hoe je kon masturberen, dan wist je tenminste wat je moest vermijden. Vanaf dat moment vroeg aangeklaagde steeds tijdens de wekelijkse biecht of klager zich had onthouden van ‘masturbatiepraktijken’. Daarnaast bleven de gesprekken over dit onderwerp op de kamer van aangeklaagde onverminderd doorgaan. Na verloop van tijd zei aangeklaagde dat er hierdoor tussen hem en klager ‘een intieme relatie was ontstaan, die zich het beste liet vergelijken met die tussen Jezus en “de leerling die hij liefhad” Johannes’. Voortaan moest klager bij deze gesprekken tegen aangeklaagde aan gaan zitten en liggen en werd door aangeklaagde een arm om hem heen geslagen. Na ongeveer een half jaar maakte aangeklaagde de bovenste knoopjes van zijn toog los en leidde hij klagers hand naar zijn tepels die klager moest masseren. Klager gehoorzaamde, aangeklaagde was voor klager bijna God Almachtig, ook al vond hij zijn gedrag uitermate vreemd. De andere hand van aangeklaagde ging in de richting van diens kruis waarbij aangeklaagde op enig moment overduidelijk klaar kwam. Dit heeft zich gedurende een periode van twee jaar bijna wekelijks herhaald. Aangeklaagde kwam ook wel eens ’s avonds langs in klagers chambrette. Ook daar gebeurde hetzelfde. Tijdens de zomervakantieweken in het missiehuis, waar klager hielp bij de verzorging van jeugdige [buitenlandse] vakantiegangers, gebeurde het dagelijks. Klager moest van aangeklaagde zijn mond houden over deze gebeurtenissen. Klager was iedere keer weer volledig verward over hetgeen er gebeurde, omdat hij betrokken raakte bij iets wat door aangeklaagde ten zeerste werd afgekeurd.

2.2. Hoewel klager goed kon leren ging het (mede) ten gevolge van het seksueel misbruik snel bergafwaarts met klagers studie en klager moest het eerste jaar over doen. Klager voelde zich in die tijd angstig en onveilig maar kon het niet duiden. Met Kerstmis in het tweede schooljaar werden de onbestemde gevoelens van angst, schuld en zich opgejaagd voelen hem zodanig ondraaglijk dat hij geen andere uitweg zag dan onder een trein te lopen. Omdat hij vond dat hij dat zijn ouders niet kon aandoen, is hij ‘s nachts teruggekeerd van de treinrails. Een paar dagen later heeft klager een grote hoeveelheid pillen ingenomen; de apotheek in het missiehuis was vrij toegankelijk. Bij toeval is hij gevonden en naar het ziekenhuis overgebracht. Niemand van het missiehuis heeft hem destijds bezocht en hem is nooit gevraagd naar de reden.

Na zes weken werd hij ontslagen uit het ziekenhuis en sloeg de angst in alle hevigheid weer toe omdat hij zou terugkeren naar het kleinseminarie. Klager deed opnieuw een zelfmoordpoging en werd weer op tijd gevonden. Weer heeft niemand hem bezocht en is hem niets gevraagd. Hij werd door pater [naam] opgehaald en, met niet meer toelichting dan dat zijn spullen in de kofferbak lagen en de rest zou worden nagestuurd, naar zijn ouderlijk huis gebracht.

Klager heeft vervolgens een tijd op de ouderlijke boerderij gewerkt en is via een toevallig contact op het kleinseminarie in [plaats] terecht gekomen, dat hij met succes heeft afgerond. Hierna heeft klager de [opleiding] gedaan en heeft hij als [functie] gewerkt in [sector]. Vervolgens is hij in het onderwijs terecht gekomen alwaar hij tot aan zijn pensioen in [jaartal] leiding heeft gegeven aan een gemeenschap van acht scholen in het voortgezet onderwijs.

Klager is in [jaartal] gehuwd en heeft twee kinderen. Klager heeft in het begin van zijn relatie met zijn vrouw verteld over zijn ervaringen met aangeklaagde. Hij heeft deze niet als seksueel misbruik aangeduid maar wel als gebeurtenissen waarmee hij het erg moeilijk heeft gehad en waarvoor hij zich een leven lang heeft geschaamd. Zijn echtgenote kan zich herinneren dat klager destijds tegen haar gezegd heeft dat er onder leerlingen het verhaal ging van “ga jij ook vrijen met [naam].”

Klager heeft zijn hele werkzame leven lang niet begrepen waarom hij destijds suïcidaal was. Hij was er erg beducht voor dat dit hem zomaar had kunnen overkomen en wellicht dan zo

maar weer zou kunnen overkomen. Hij was bang dat het naar buiten zou komen en het hem zou diskwalificeren. Hij was zo angstig dat hij nooit heeft durven solliciteren maar het er altijd op aan heeft laten komen dat hij gevraagd werd voor een functie.

Toen hij bij zijn pensionering met zijn opvolger sprak, waarbij ook de opleiding in [plaats] ter sprake kwam, zei deze 'Daar is het nodige gebeurd'. Toen pas drong tot hem door dat hetgeen hem is aangedaan geen normale situatie was en zag hij het verband met zijn suïcidaal gedrag van destijds.

2.3. Klager wil met het indienen van de klacht bereiken dat de verantwoordelijken binnen de kerk namens aangeklaagde beseffen en inzien dat er met het misbruik onnoemelijke schade, materieel maar met name ook immaterieel, is aangericht bij klager. Hij hoopt met het doorlopen van deze procedure voorgoed de traumatische gebeurtenissen uit zijn jeugd en de gevolgen daarvan, waarmee hij nog steeds te kampen heeft, achter zich te kunnen laten. Hij hoopt ook dat het probleem van seksueel misbruik verder wordt ingedamd en nieuwe slachtoffers in de toekomst worden voorkomen.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Aangeklaagde heeft een lange loopbaan als (waarnemend) [functie] op verschillende locaties en als docent in diverse vakgebieden. Klager was onder meer vanaf [datum] [functie] in [plaats] en vanaf [datum] als docent werkzaam in [plaats]. In het archief zijn geen stukken te vinden die wijzen op onoorbaar gedrag van aangeklaagde in [plaats] of elders. Uit navraag bij oud-studenten komen wisselende herinneringen aan aangeklaagde boven. Een student vond hem een indrukwekkende, gezaghebbende en hartelijke docent en [functie] maar meerdere oud-studenten bevestigen dat er geruchten waren van onoorbaar gedrag van aangeklaagde. Een andere student heeft verklaard over grensoverschrijdend gedrag van aangeklaagde jegens hem. Deze student heeft zijn ervaringen alleen anoniem op schrift willen stellen in een verklaring die door de Overste is bijgevoegd. Het relaas houdt in dat aangeklaagde zijn [functie] is geweest in de eerste twee jaar van zijn verblijf in [plaats]. Na enkele maanden begonnen de 'intieme contacten'. Wat werd ingekleed als een vertrouwelijk en troostend gesprek liep steeds meer uit op meer of minder intieme handelingen als strelen van borst en rug en het uiteindelijk aanraken van het geslachtsdeel. Aangeklaagde wilde zelf ook gestreeld worden maar heeft hem nooit gedwongen zijn geslachtsdeel aan te raken. De schrijver van de verklaring heeft van studiegenoten soortgelijke ervaringen gehoord.

Ter zitting heeft de Overste zijn dank uitgesproken voor het geloofwaardig verslag van klager evenals schaamte voor en verbazing over het feit dat iemand die heel veel verdiensten heeft gehad dit heeft kunnen doen. Namens de Congregatie zijn aan klager oprechte excuses aangeboden.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ruim vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Gedurende zijn verblijf op het kleinseminarie werd klager tijdens de wekelijkse biecht gedwongen om over zijn seksuele leven (natte dromen, masturbatie) te vertellen aan aangeklaagde. Daarnaast moest klager bijna wekelijks over dit onderwerp bij aangeklaagde op zijn kamer komen praten, waarbij klager de tepels van aangeklaagde moest masseren terwijl aangeklaagde zichzelf bevredigde.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door voormelde door de Overste overgelegde anonieme verklaring en door de klachtmelding, bij het Meldpunt bekend onder nummer 2011-1861, waarin gesproken wordt over het door aangeklaagde stellen van intieme vragen, het beklemmend vasthouden van de melder door aangeklaagde en het verzoek van aangeklaagde over het gebeuren te zwijgen.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 13 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging, zoals ter zitting reeds is geschied, kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Missionarissen van het Goddelijk Woord (SVD) de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 5 mei 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, mr. M.P.P.M. Merx en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid

binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.